

nemhez. Az igazgató más, mint a munkás”, az emberi fajtáról csak fizikai értelemben beszélhetünk. Válaszképpen lefasisztázták, nézetem szerint némi joggal.

A fasisztoid eszmefuttatás mögött, melyet Gombrowicz önmagát is bántó szándékkal engedett meg magának, őszinte kétségbeesés bujkál. Ha az egyetemleges igazságosság és szeretet meghaladja képességeinket és/vagy lehetőségeinket, és nincs elfogadható szempontunk a szelekcióra, akkor miért ne helyezkedhetnénk ilyen-amolyan szellemi vagy társadalmi kiváltságok képviselőjének álláspontjára? Gyakorlatilag úgymint eltérünk az egyetemlegesség követelményétől – miért ne fogalmazhatnánk meg magatartásunkat elméletileg is? Házam előtt a hajléktalanoknak nemcsak az állam nem kínál fel lakást, hanem én sem fogadom be őket magamhoz, holott két szobám többnyire üresen áll. „Az igazgató más, mint a munkás” – állítja Gombrowicz. „Az író más, mint egy hajléktalan” – állítom én, szavaknál hathatósabb módon, úgy, hogy szána-kozó szívvel ott hagyom lerongyolódott polgártársamat a padon. Miközben lebegek fölfelé a liften, gondolhatok Gombrowicz bogaraira: ha minden hajléktalant úgymint fordíthatok hátáról a talpára, akkor az igazságosság dilemmáját megkerülendő okosabb bele se fogni a jótékonyságba.

Lám csak: a teljesség önmagában még semmire sem megoldás. Gombrowicz a teljességre függeszti szemét, és ennek következtében kétségbeesik. A kétségbeesés a túlzott szociális érzékenységből fakad ugyan, de szörnyeteg kényszerpályákra csalhat. Gombrowicz nem is annyira Tandil krémjét, mint önmagát püfölvé kimondja ezt is. Az ember az általános reménytelenségből eljuthat oda, hogy csak magát akarja boldogítani, vagy egy kisebbséget, mindenki más rovására. És mégis többre tartom a gombrowicz-i dilemma brutális megfogalmazását, mint az olyasfajta bölcselkedést az egyenlőségekről, amelynek csak politológiai és filozófiai összefüggései vannak. Az „egyenlő méltóság” elve az egyenlőtlenségen alapuló, valóban létező államok keretei közt még követelményként is apologetikus kicsengésű – ennél százszor kedvesebb a szívnemnek a Gombrowicz-féle katasztrófa, kétségbeesés, csőd!

Rába György

SZIRÉNEK, KORTÁRSAIM

Emlékezetem egén egymás mellett röplenek
pedig nővéri rajuk nem is állt rokonokból
szorosan fősorakozott húsos combjuk közé
még egy kötőtűt sem lehetne dugni
bár házias erényekkel egyikük sem büszkélkedhetett
a képhe fölül belelóg egy diófa lombja
talán hogy egy feketén erezett héjú diót leverjek
s elroppantsam egy virgonc szőke kőkemény tomporán
ami ellen aligha tiltakoznék kézzel-lábbal
hiszen minden közös testi játékért lelkesedett

a látvány alján vonatok száguldanak ellentétes irányban
 idegen főváros külső kerületébe ragad el az egyik
 hogy ott egy kissé tömörített Juno pucéron fogadjon
 már az ajtóban dalolva lány szláv keresztnevét
 íme itt vagyok én mintha ezt amúgy nem tudtam volna
 jöllehet közelebből valóban akkor ismertem meg
 amikor légyottunk nyomát takarítgatta az alberleti heverőről
 a másik szerelvény viszont hazafelé menekít
 a hullámzó szoknyájú mozgó hársfa német lány oldaláról
 rögtön közölte komoly nő csakugyan egy ujjal sem érhettem hozzá
 ezzel szemben hétszámra vezényelt mit tegyek mit ne
 fájó szívvel és altesti fájdalommal szöktem meg tőle
 noha éreztem kóstolója étkezdejének törzsvendégéül csábitott volna
 küldözgethette aztán szentimentális leveleit a szabadságot választottam
 ó ti női aktok szóttlanul is igéző varázséneke
 érdemes volt miattad újra meg újra hajótörést szenvedni
 kapkodni levegőért elhallgatni sajgó zúzódást
 téves partraszállást a félrevezetett viszontagságait
 a háttérben azért ott egy érdemes donátor alakja
 a fürdőszobából jövet barokk idomait csupaszon
 ringatja felém kiváltképpen himbálódzik
 egy-egy lakomára is elegendő két ringó gyümölcse
 míg szóval alig kimondható fehéreneműjét lengeti
 a teljes megadás a közeli fegyverbarátság jeléül

„HA KÉSŐN, HA CSONKÁN”

Már csak a félelem
 odújában lakom
 beborultak elködösültek
 vendégváró panorámák
 kinyújtott kezem körme
 birodalmam határa
 bordáim mögött
 elunt szűk otthonom
 szemem láttára elenyésztek
 szürkületi fények
 kiérdemesült lámpagyújtó
 föl-föllobbantom éjszakámban
 ott felejtett gázlámpámat
 még felesel az ostornyeles
 sugárontó nemzedékkel

MÉG, MÉG

Még egy sort legalább
 a tatógó torkot
 betömni gombóccá gyúrt
 kérdéssel kesergéssel
 gégéjére forrjon
 intő károgása
 hihessem szakadatlan
 a vizek csevegése
 a szél ébredése
 a hajnali zszibongás
 s ott topoghatok én is
 a felosztatlan létben

Kornis Mihály

NAPKÖNYV (V)

Melegfront

1

„Sétálok a kihalt Petőfi Sándor utcán. S tovább a Bécsi utcán. Csönd van. Süt a nap. Meg sem állok a régi házunk előtt. Lábujjhegyen lépdelek, mintha múzeumban volnék; ráérősen, lassan. Visszalátogattam. A születésem előtti kora délelőtt lehet ez, vagy még régebben *ma*. De nem tudják! Nem értik, hogy csak szükségem van e sétára, valószínűleg az íráshoz, hogy utána mindent alaposan... Illetve idecsöppentem! Amit ugyanis egykor nem figyeltem meg, mert eszembe se jutott, hogy valaha is elfelejthetem, hogy elfelejthető a kézzelfogható, romlás eshet rajta, írmagja se marad, mire felcseperedem – azt most. Blazírt jó idő, csendes napsugárzás. És ahogy az emberek beszélnek, az ilyen: »Kilencre jár.« A tejes kalács órája, mondhatni. Járókelők alig, úri szombat van. Vagy üzleti negyed. Ezzel nem foglalkozom, magától értetődik. En el vagyok ámulva! Jólét. Lágy aranyreggel, belvárosi reggel, szolid pesti béke, ez az igazi. Amilyen csak a régi Londonban. Ott se.

Jó, hogy most sétálok, mikor itten jó még! Épek a házak díszei. Ragyogó oromzatok vannak! Kirakatok vannak. Van pénz. Van jog. Megfellebbezhetetlen hazugságok vannak. Ezek mind jól nevelt nagykapitalistákéi! Bácsikéi, akik tudnak több nyelvet, és öltözni. És nem látszanak! Vannak, kérem. A reggeli nap aranyfüstje vonja be a mindent. Elsuhanok egy konzolidált úri szabóság kirakata előtt, kábé Vitz és fia, Répíposta utca sarok, ahol a hatvanas években az a nagy állami csalás volt, most mondd